

KONTROLNÍ NÁKUP

Ministerstvo vnitra

25. října 2023

KONTROLNÍ NÁKUP

- **Kontrolní nákup jako pravomoc kontrolního orgánu**
 - § 8 písm. c) kontrolního řádu
 - kontrolující je v souvislosti s výkonem kontroly oprávněn provádět kontrolní nákupy, odebírat vzorky, provádět potřebná měření, sledování, prohlídky a zkoušky
- **Kontrolní nákup jako možný způsob zahájení kontroly**
 - § 5 odst. 2 písm. c) kontrolního řádu
 - zahájení kontroly prvním z kontrolních úkonů
 - bezprostředně předcházejících předložení pověření ke kontrole kontrolované osobě nebo povinné osobě, jež je přítomna na místě kontroly
 - pokud je provedení takových kontrolních úkonů k výkonu kontroly třeba

KONTROLNÍ NÁKUP

- Kontrolní nákup a přizvaná osoba

- § 6 kontrolního řádu

- kontrolní orgán může k účasti na kontrole v zájmu dosažení jejího účelu přizvat fyzickou osobu
 - práva a povinnosti kontrolované osoby (a povinné osoby) vůči přizvané osobě se řídí přiměřeně ustanoveními tohoto zákona o právech a povinnostech kontrolované osoby (a povinné osoby) vůči kontrolujícímu

- 10 As 162/2018 - 30

- *Již jen z prvního čtení kontrolního řádu je jasné, že tento zákon umožňuje, aby ke kontrole byly přizvány fyzické osoby, prostřednictvím kterých lze opatřit podklady již před zahájením kontroly. Dle § 3 odst. 1 kontrolního řádu totiž kontrolní orgán může provádět před zahájením kontroly úkony, jejichž účelem je opatření podkladů pro posouzení, zda zahájit kontrolu. Dle odst. 2 téhož ustanovení pak platí, že pokud navazuje na tyto úkony kontrola, mohou sloužit skutečnosti takto získané jako podklad pro kontrolní zjištění (zvýraznění doplněno). Kontrolní řád pak v § 6 umožňuje kontrolnímu orgánu přizvat k účasti na kontrole v zájmu dosažení jejího účelu fyzickou osobu, které vystaví pověření a pouč ji o jejích právech a povinnostech při účasti na kontrole. Dle § 6 odst. 3 se práva a povinnosti kontrolované osoby a povinné osoby vůči přizvané osobě [...] řídí přiměřeně ustanoveními tohoto zákona o právech a povinnostech kontrolované osoby a povinné osoby vůči kontrolujícímu.*

KONTROLNÍ NÁKUP

- Kontrolní nákup a přizvaná osoba

- 10 As 162/2018 - 30

- *NSS souhlasí se stěžovatelem, že kontrolu může provádět pouze kontrolní orgán. Kontrolní řád však výslovně umožňuje využít přizvanou osobu k jednotlivému kontrolnímu úkonu (k účasti na kontrole), tj. nikoli k jejímu celkovému provedení. Přitom stanoví, že se tak může stát za podmínky, že k tomu dochází v zájmu dosažení účelu kontroly (§ 6 odst. 1). Pokud by se přizvané osoby mohly kontroly účastnit pouze v přítomnosti kontrolující osoby, tento zákonný institut by byl nepřipustně zúžen jen na použití znalců, tlumočnicků atd. Přizvané osoby by bez účasti kontrolní osoby nemohly provádět třeba kontrolní nákupy, což je jedna ze stěžejních funkcí, pro které tento institut zákonodárce vložil do kontrolního řádu.*

KONTROLNÍ NÁKUP

- Kontrolní nákup a přizvaná osoba

- 10 As 162/2018 - 30

- *Kontrolní orgány samozřejmě nemohou k různým kontrolám přibírat osoby dle jejich libosti. Takové jednání by naráželo na zásadu, dle níž správní orgán uplatňuje svou pravomoc pouze k těm účelům, k nimž mu byla zákonem nebo na základě zákona svěřena, a v rozsahu, v jakém mu byla svěřena (§ 2 odst. 2 správního řádu). Rozhodnutí, zda a jaké osoby, k jakým úkonům v rámci kontrolní činnosti, budou ke kontrole přizvány, závisí tedy na správním uvážení kontrolního orgánu. Nepominutelným požadavkem tedy je, aby účast přizvané osoby byla potřebná k dosažení účelu kontroly. V posuzované kauze šlo hlavně o to, aby prvotní úkony kontroly nebyly prozrazeny ..., jinak by kontrola postrádala smysl (bylo by ohroženo zjištění skutečného stavu věci ve smyslu § 3 správního řádu). Přepravce by neměl vědět, že probíhá kontrolní jízda. Proto zde byla legitimní potřeba, aby tyto úkony prováděly osoby, které kontrolovaný nemohl znát z vlastní činnosti, tzn. přizvané osoby (§ 6 kontrolního řádu), nikoliv jemu potenciálně známé osoby kontrolující (§ 4).*

KONTROLNÍ NÁKUP

- **Kontrolní nákup a pořizování záznamu**

- § 8 písm. d) kontrolního řádu - kontrolující je v souvislosti s výkonem kontroly oprávněn pořizovat obrazové nebo zvukové záznamy
- § 4a zákona o ČOI - inspektor je při provádění kontroly oprávněn pořizovat zvukové, obrazové a zvukově-obrazové záznamy bez vědomí kontrolovaných osob, pokud nelze účelu kontroly dosáhnout jinak.
 - **Sb. NSS č. 2344/2011**
 - *V českém právním řádu **neexistuje žádný právní základ pro utajené pořizování audiovizuálních nahrávek orgány veřejné moci pro účely správního řízení, pokud tyto zasahují do "soukromého života" fyzických osob.** Takovýmto základem v žádném případě nemůže být § 51 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, podle něhož k provedení důkazů lze užít všech důkazních prostředků, které jsou vhodné ke zjištění stavu věci a které nejsou získány nebo provedeny v rozporu s právními předpisy. Protože neexistuje žádný právní základ pro výkon pravomoci pořizovat v utajení audiovizuální či obdobné záznamy zasahující do soukromého života fyzických osob, činí to nevyhnutelně eventuální pořizování obdobných nahrávek náchylným ke svévolnému zásahu. Důkaz audiovizuální nahrávkou dané jízdy vozidlem stěžovatele byl proto pořízen v rozporu se zákonem. ... Náležitý zákonný základ lze ilustrovat např. na § 158d trestního řádu (Sledování osob a věcí). Zde jsou stanoveny přesné podmínky utajeného pořizování zvukových, obrazových nebo jiných záznamů osob, podmínky použití záznamu jako důkazu, stejně jako povinnost záznamy zničit, pokud nebyly při sledování zjištěny skutečnosti důležité pro trestní řízení. Žádný alespoň do jisté míry srovnatelný zákonný základ pro řízení o správním trestání neexistuje.*

KONTROLNÍ NÁKUP

- **Kontrolní nákupy z hlediska občanského práva**
 - Kontrolní nákup jako pravomoc kontrolního orgánu
 - Kontrola jako výkon působnosti (veřejné moci) v oblasti veřejné správy (§ 1 odst. 1 KŘ a § 1 odst. 1 SŘ)
 - **kontrolující** nejedná svým jménem, ale **vykonává pravomoc kontrolního orgánu**, tzn. vykonává veřejnou moc
 - **nejde o (soukromé)právní jednání** ve smyslu občanského zákoníku (jde o výkon veřejné moci)
 - **úmyslem kontrolujícího není vznik občanskoprávního vztahu**
 - jde o zdánlivé právní jednání podle § 551 občanského zákoníku
 - **chybí vůle jednajících osoby ke vzniku občanskoprávního vztahu**

KONTROLNÍ NÁKUP

- Kontrolní nákupy z hlediska občanského práva
 - Speciální úprava - § 5 zákona č. 64/1986 Sb.
 - hledí se (fikce) pro účely kontroly na jednání kontrolované osoby a inspektora při kontrolním nákupu jako na uzavření smlouvy
 - inspektor oznámí, že provedený nákup byl kontrolní
 - neodporuje-li to povaze předmětu kontrolního nákupu nebo není-li způsobena kontrolované osobě majetková újma, lze od smlouvy, která byla uzavřena jednáním při kontrolním nákupu, odstoupit
 - pokud to povaha předmětu kontrolního nákupu umožňuje, inspektor jej vrátí kontrolované osobě
 - kontrolovaná osoba je povinna vrátit České obchodní inspekci ve stanovené lhůtě zaplacenou cenu
 - pokud by tak neučinila, dopouští se přestupku
 - byl-li kontrolní nákup proveden také za účelem posouzení vlastností výrobku, pohlíží se na takový výrobek jako na odebraný vzorek

KONTROLNÍ NÁKUP

- Kontrolní nákupy z hlediska občanského práva
 - Speciální úprava - § 13d zákona č. 456/2011 Sb.
 - kontrolní nákup je oprávněn provádět orgán finanční správy při prověřování plnění povinností stanovených zákonem upravujícím mezinárodní spolupráci při správě daní
 - pro účely kontrolního nákupu se na jednání prodejce a orgánu finanční správy hledí jako na uzavření smlouvy
 - neodporuje-li to povaze předmětu kontrolního nákupu nebo není-li způsobena prodejci majetková újma, lze od smlouvy, která byla uzavřena jednáním při kontrolním nákupu, odstoupit
 - orgán finanční správy oznámí prodejci, že provedený nákup byl kontrolní
 - Pokud to povaha předmětu kontrolního nákupu umožňuje, orgán finanční správy jej vrátí prodejci
 - prodejce je povinen vrátit orgánu finanční správy zaplacenou cenu

KONTROLNÍ NÁKUP

- Kontrolní nákupy z hlediska občanského práva
 - Speciální úprava - § 53c zákona č. 166/1999 Sb.
 - provádí-li veterinární inspektor kontrolní nákup, **nedojde jednáním kontrolované nebo povinné osoby a veterinárního inspektora při kontrolním nákupu k uzavření smlouvy**
 - veterinární **inspektor oznámí** kontrolované nebo povinné osobě, že provedený **nákup byl kontrolní**
 - pokud to povaha předmětu kontrolního nákupu umožňuje, veterinární inspektor jej vrátí kontrolované osobě
 - kontrolovaná osoba je povinna vrátit Státní veterinární správě zaplacenou cenu
 - **občanský zákoník se pro účely tohoto ustanovení nepoužije, s výjimkou právní úpravy odpovědnosti za škodu**

KONTROLNÍ NÁKUP

- Možnosti úpravy kontrolního nákupu v kontrolním řádu
 - Pořizování záznamů kontrolních nákupů bez vědomí kontrolované osoby
 - Provádění kontrolních nákupů pod změněnou identitou
 - Úprava provedení kontrolního nákupu z hlediska občanského práva

Děkuji Vám za pozornost.

vedral@prf.cuni.cz